

aspecten van deze stedelijke instellingen onderbelicht. Het publiceren van een dergelijk werkinstrument kan alleen maar tot verder en diepgaand onderzoek aanzetten.

- (1) PIPA-VUB, directeur prof. dr. Hugo Soly.
- (2) Zie onder andere de studies van Gail Bossenga, Simona Cerutti, Robert DuPlessis, James Farr, Steve Kaplan, Catharina Lis en Hugo Soly. Jean-Pierre Sosson, Michael Sonescher.
- (3) H. DECEULAER, Waarom ambachten bestuderen op de drempel van de 21e eeuw? In: H. DECEULAER, M. JACOBS en K. VANHONACKER, *De ambachten in de pre-industriële samenleving*, Brussel: Interfacultair Departement voor Lerarenopleiding, 1996, pp. 1-8. (Bijscholingscahier geschiedenis, 9).
- (4) Antwerpen: FL. PRIMIS, *Inventaris op het archief van gilden en ambachten*, Antwerpen, 1925. Brugge: A. VANDEWALLE, *Beknopte inventaris van het stadsarchief van Brugge. Deel 1: oud archief*, Brugge, 1979, p. 266. Brussel: C. PERGAMENI, *Les archives historiques de la ville de Bruxelles: notices et inventaires*, Brussel, 1943, p. 535. Gent: J. DECAVELE en J. VAN NIEUWENHUYSE, *Archiefgids. Deel 1: Oud archief*, Gent, 1983, p. 271. Mechelen: <http://www.mechelen.be/archief/oud-arch.htm>.
- (5) Brugge: <http://www.brugge.be/archief/beknovr.htm>; Gent: <http://www.gent.be/gent/historis/archief/archamb.htm>; Mechelen: zie (4).
- (6) E. CARDOËN *Inventaire sommaire des archives des Corps de métiers et serments de Brabant*, Brussel: ARA, 1991. (Toegangen in beperkte oplage, 82). Ambachten, schuttersgilden en naties uit de volgende steden en dorpen werden opgenomen: Antwerpen, Brussel, Diest, Halle, Langdorp, Leuven, Marbais, Meldert, Nijvel, Sint-Jans-Molenbeek, Tienen, Tollembeek en Zoutleeuw.
- (7) In het Rijksarchief van Gent: J. BUNTINCK, *Inventaris van het archief van de Raad van Vlaanderen*, Brussel, 9 delen, 1964-1979. In het Algemeen Rijksarchief van Brussel: A. GAILLARD, *Procesdossiers in het archief van de Raad van Brabant. Processen van Ambachten en Naties. Werkbeschrijvingen door A. Gaillard (Inventaris 3^e afdeling)*, Brussel, 1993. (Toegangen in beperkte oplage, 157). Daarnaast zijn er ongetwijfeld tal van procesdossiers in lokale archieven. De toegankelijkheid ervan vormt echter vaak een groot probleem.

- (8) Voor Antwerpen, Stadsarchief Antwerpen, Gilden en Ambachten, 4006 en 4007.

M. JACOBS en M. VANBELLINGHEN,
Ambachten in de Zuidelijke Nederlanden
(voor 1795). Een bijdrage tot de
samenstelling van een bibliografische lijst
van studies verschenen in de 19e en 20e
eeuw, *Oost-Vlaamse Zanten*, LXXIV(1999) 3,
pp. 187-320.

D I T G E L L E Z E N

MARCO DAANE en DIRK LEYMAN
(red.), *Gent, de*
dubbelzinnige

Paule Verbruggen, Amsab

Het idee kwam van Dirk Leyman, freelance voor *De Morgen* en *De Poëziekrant*. Via internet kwam hij in contact met Marco Daane, dé Richard Minne-specialist (zie bijdrage in dit nummer). Beiden bleken eenzelfde passie te delen voor 'topoliteraire' zaken of voor literatuur die een specifieke band heeft met een bepaalde topografie. Bij Marco Daane ging de liefde vooral uit naar rivieren en eilanden, bij Leyman naar steden. Het klikte blijkbaar zo goed tussen beiden dat ze binnen de kortste keren met een concreet voorstel naar uitgeverij Lubberhuizen togen. Bas Lubberhuizen startte destijds met een Stedenreeks onder de naam *Een oog in 't*

Zeil, met tot dan toe delen over Triëst, Lissabon, Odessa, Wenen, Sint-Petersburg, en Oxford/Cambridge. Elk deel focust specifiek op de schrijvers en de literatuur van de desbetreffende stad, in zoveel mogelijk facetten. Het duo Leyman-Daane kreeg het licht op groen om een volgend deel samen te stellen over Gent.

Het resultaat is een meeslepend boek met talloze interessante uitstapjes. Wellicht ben ik als geboren Gentse niet helemaal objectief, maar naar mijn aanvoelen zal iedereen die ooit een tijd in Gent heeft vertoefd gecharmeerd zijn door dit werkje. De titel *Gent, de dubbelzinnige*, verwijst naar de dualiteit, het contrastrijke van de stad, contrasten die op velerlei manieren tot uiting komen.

De verschillende fricties en invloeden die de stad in zijn meer dan duizendjarig bestaan heeft ondergaan uitte zich voor eerst in het stedelijk landschap met zijn zeer uiteenlopende architectuur: abdijen, begijnhoven, kerken, maar evenzeer patriciërswohnungen, fabriekstorens en beluiken, en interbellumarchitectuur zoals de fameuze Boekentoren van Henry Van de Velde. "*Gent is een archipel van zeer verschillende, stuk voor stuk relatief homogene plekken en men stapt zo van het ene eiland op het andere*", aldus cultuurfilosoof Bart Verschaffel. Volgens de auteurs weerspiegelt die verscheidenheid zich ook in de aard van de Gentenaars: "*Een uitgesproken volkshoud, niet verwonderlijk in een aanzienlijke industriestad, staat er schouder aan schouder met de bourgeoisie. De bourgeois-mentaliteit, voortvloeiend van de Franstalige invloed, was tot ver in de twintigste eeuw werkzaam. In deze zeer lang meest*

verfranse stad van Vlaanderen klonk ook de stem van de Vlaamse Beweging steeds luider, met de lang Franstalig gebleven universiteit als terugkerend strijdpunt."

Begin 20e eeuw kwam daar een ander contrast bij: de antithese stad-platteland met als populaire bestemming de Leiestreek waar rond de eeuwwisseling kunstenaars inspiratie zochten. Een Leiestreek die na de Eerste Wereldoorlog steeds meer verburgerlijkte. Auteurs zoals Richard Minne konden daar behoorlijk sarcastisch over doen. En ook dit zou een oer-Gentse karaktertrek zijn: spotzucht. Spöt die zich dan weer uitte in volkse revuestukken zoals ze in de Minard werden gespeeld, in schimpgedichten, in figuren als Pierke Pierlala of in een gezelschap als Vuile Mong en zijn Vieze Gasten.

Om het tweeslachtige karakter van Gent te illustreren brachten Marco Daane en Dirk Leyman een bonte verzameling van auteurs samen. Een aantal onder hen belichten de ambivalente relatie van schrijvers met de stad. Zo is er de bijdrage van Pierre Schoentjes over Gentse Franstalige schrijvers en hoe zij bepaalde plaatsen in Gent, zoals het Sint-Barbaracollege, het Begijnhof en het Belfort in hun literaire verbeelding zagen. Bij vele Gentse schrijvers was er een relatie van aantrekking en afstoting met de stad, zoals blijkt uit de bijdrage van Jacqueline Caenberghs over Nobelprijswinnaar Maurice Maeterlinck en van Anne-Marie Musschoot over Karel Van De Woestijne, beiden literaire monumenten die zo goed als niet meer gelezen worden. Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor Johan Daisne, ooit de

*Gent is een archipel van zeer verschillende, stuk voor stuk relatief
homogene plekken en men stapt zo van het ene eiland naar het andere*

'Vlaamse Dostojevski' genoemd. Johan Vandenbroucke schetst een ontroerend portret van deze overgevoelige telg uit het Thierry-geslacht. Pjeroo Robjee heeft het in zijn onnavolgbare stijl over een andere literaire reus, Hugo Claus. Dat diens gevoelens voor Gent niet onverdeeld positief waren mag blijken uit de volgende verzen: *"Te Gent zijn de huizen grauw gekarteld./ Hun huid is als die van een vrouw met pokken./ De bewoners, halfzoolgangers, hokken er welgezind. / Mijn straat is voortdurend aangestast door het onbeweeglijke water der rivier./ Mijn huis is als alle huizen hier, / de bezoeker wordt er door de stank verrast..."*

Dirk Leyman is dan weer op zoek gegaan naar indrukken van toevallige passanten door Gent, zoals Victor Hugo, Alexandre Dumas, François-René De Chateaubriand, Lord Byron, William Makepeace Thackeray en Rainer Maria Rilke. Wie-neke 't Hoen vertelt over een andere passant, Willem Elsschot, wiens voornaamste link met Gent zijn werk voor de daar gevestigde uitgeverij Snoeck-Ducaju & Zoon was. Ook Multatuli deed af en toe Gent aan, op zoek naar een bron van inkomsten op een moment dat hij aan de grond zat, zo blijkt uit het artikel van Philip Vermoortel.

En dan zijn er de zeer boeiende stukjes van Marco Daane over Richard Minne (hoe kan het ook anders?) en zijn werk voor de Vooruit, van Geert Vandamme over de fantast Jean Ray en diens oom Edward Anseele, van Raymond Vervliet over Adolf Herckenrath, stichter van de gelijknamige boekhandel op de hoek van de Veldstraat die onlangs verdwenen is, en van Paul Depondt over het enfant terrible Jan Hoet.

De andere bijdragen belichten meer bepaalde memorabele plekken in Gent, zoals de Minardschouwburg (Jaak Van Schoor) en de Boekentoren van Henry Van de Velde (Pascal Verbeken). Mark Gielen voert ons mee in een boottocht langs de Leie, bij Dirk Leyman vind je een minigids voor een literaire wandeling in Gent. Eriek Verpale schreef een brokje melancholie over zijn vervlogen studentenjaren.

Wie in Gent woont of er af en toe passeert moet dit boekje zeker lezen.

M. DAANE en D. LEYMAN,
Gent, de dubbelzinnige, Uitgeverij Bas
Lubberhuizen, 2000, 285 p., ill.

U I T G E L E Z E N

**Cherchez la femme.
Een wandeling door de
geschiedenis van de vrouw
in Brussel**

Brigitte De Mulder, Amsab

Vrouwenwandelingen, als toeristische variant van vrouwengeschiedenis, zijn in. Het documentatiecentrum RoSa dat deze gids samenstelde heeft hiermee een recreatieve leegte ingevuld voor Brussel. Met de wandeling beoogde RoSa een dubbel doel: bijdragen aan meer gelijke kansen door aan de hand van een toeris-